

ARENGUSEIRE KESKUS

Tervishoiu tulevik Eestis:

Arenguseire Keskuse stsenaariumid 2020 vs. 2025

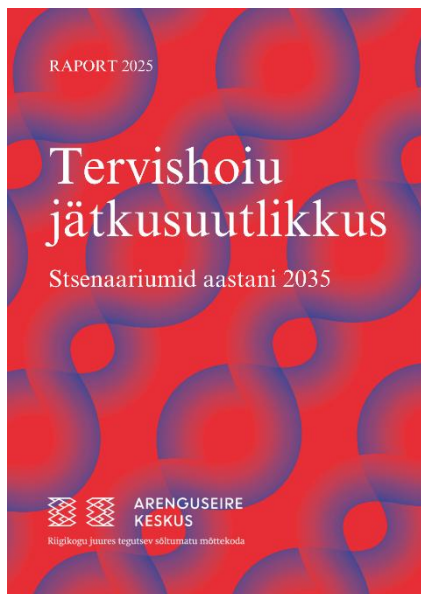
Kaupo Koppel

Arenguseire Keskuse ekspert

2020

- Kuidas teha tervishoidu paremaks
- Fookus inimeste tervisekäitumisel ja tervena elatud aastatel
- Inimeste võimestamine tehnoloogia abil
- **Keskne küsimus: Millest sõltub, milliseks Eesti tervishoid kujuneb**

Keskne küsimus on muutunud

Võimaluste kasutamine on asendunud toimetuleku tagamisega

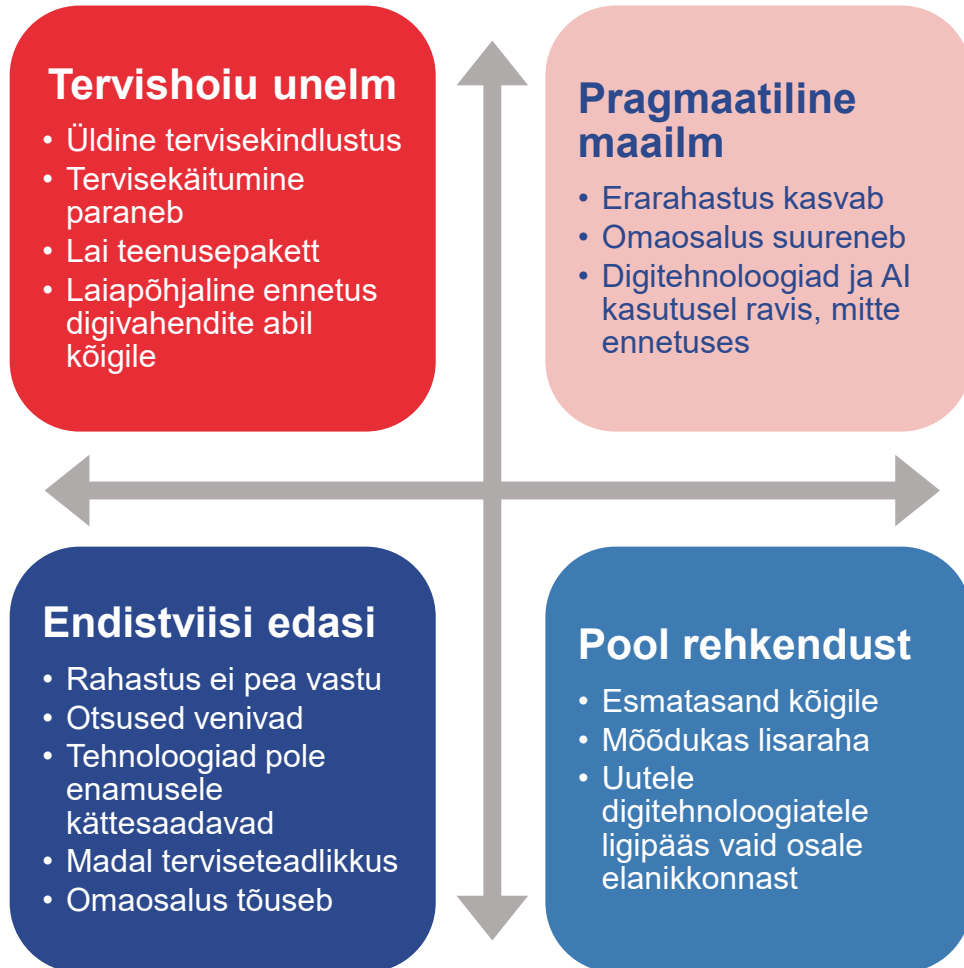
2020

- Kuidas teha tervishoidu paremaks
- Fookus inimeste tervisekäitumisel ja tervena elatud aastatel
- Inimeste võimestamine tehnoloogia abil
- **Keskne küsimus: Millest sõltub, milliseks Eesti tervishoid kujuneb**

2025

- Kuidas hoida defitsiidi ajal kokku
- Fookus rahastusallikatel, tööjõusurvel ja solidaarsusel
- Tehnoloogia kui efektiivsuse tööriist
- **Keskne küsimus: Millised otsused määravad, kas Eesti tervishoid peab vastu**

Stsenaariumid aastal 2020

Kõige olulisimad tervishoiu tulevikku mõjutavad tegurid

- Tervisekäitumine ja terviseteadlikkus
- Tervisetehnoloogia areng ja nende kasutamine ennetuses ning ravis

„Mis on inimeste terviseteadlikkusega 20 aasta jooksul juhtunud?“

„20 aastat tagasi kiirabisse tööle minnes oli tunne, et inimesed ei tea esmaabist mitte midagi. Nüüd ei ole see tunne muutunud. [...]. Inimesed muretsevad oma tervise pärast hästi palju, aga see muretsemine ei ole selles mõttes muretsemine, et nad võtaksid ka midagi ette, vaid nad pigem muretsevad üle.“

PERHi kiirabikeskuse juht **Lilian Lääts**

7. aprill 2026, Postimees

ARENGUSEIRE
KESKUS

Stsenaariumid aastal 2025

Digilootus

- Süsteemi efektiivsuse suurendamine tootlikkuse, tehisaru ja IT investeeringute abil
- Väärtuspõhise tervishoiu juurutamine

Turutervishoid

- Eraraha soodustamine
- Kahekiiruseline tervishoid ja kihistumine

Liiga vähe ja liiga hilja

- Suurte otsuste edasilükkamine, kuni surve ise sunnib reageerima
- Ajutised kiirustades vastuvõetud maksutõusud

Kõige olulisimad tervishoiu lähitulevikku mõjutavad tegurid

- Poliitiline suhtumine solidaarsusprintsipi
- Tööturu olukord ja sissetulekute kasvutempo
- Hinnasurve tervishoius
- Ühiskonna tehnoloogiausk ja valmisolek rakendada tehisaru

Kolm nihet stsenaariumites

1. Universaalse kindlustatuse siht ► mis saab solidaarsusest?

- Üldise tervisekindlustuse idee kadunud
- Kerkinud küsimus solidaarsusprintsibi tugevusest
- Ebavõrdsus tulnud fookusesse

2. Tehnoloogia kui võimestaja ► tehnoloogia kui päästerõngas

- Võimaldab ennetust ja tõstab inimeste terviseteadlikkust > vahend süsteemi efektiivsuse tõstmiseks

3. Tervisekäitumine ► jaotusküsimused

- Kuidas kaasata eraraha?
- Väärtuspõhine tervishoid?
- Kuidas jaotub tööjõud era ja avaliku sektori vahel?

Millises suunas oleme teel?

Tähelepanu esmatasandile ja digilahendustele, kuid mitte baasrahastusele

- **Tänane põhisuund: „Liiga vähe ja liiga hilja“**
 - Rahastussurve püsib ja süsteemseid rahastusotsuseid pole tehtud
- **Praegused vastused: „Turutervishoid“ ja „Pool rehkendust“**
 - Erarahastuse ja eratervishoiu roll suureneb loomulikult teel
 - Tööjõud liigub üha enam erasektorisse
 - Esmatasandi tugevdamine
 - Terviseprobleemide lahendamine madalaimal võimalikul tasemel
- **Millele loodetakse: „Digilootus“**
 - Väärtuspõhise tervishoiu juurutamine
 - Lootused tehisarule ja personaalmeditsiinile

Millises suunas oleme teel?

Tähelepanu esmatasandile ja digilahendustele, kuid mitte baasrahastusele

Signaalid, mida täna näeme

Raha

Tervisekassa püsiv miinus

Eraturu kasv

Erasektoris töötab 40% meditsiinitöötajatest vs. 32% aastal 2015

Vabatahtliku kindlustusega 60 000 inimest

Erakindlustuse turu maht 21 mln

Tööjõud

Viie aastaga +3000 tervishoiutöötajat, sh +1000 õde, +260 pereõde. Palgakasv 35-50%.

Digitaliseerimine ja AI ootused

e-tervise strateegia ja rakenduskava, upTIS, kaugteenused, PerMed pikaajaline programm, terviseportaali laiendamine ja terviseandmete teisese kasutuse õigusraamistik, ...

Suureneb e-konsultatsioonide osakaal

Signaalid, mida me täna ei näe

- Tervishoiu uus rahastusmudel
- Kokkulepe solidaarsuse ulatuse kohta
- Ebavõrdsuse fookuses hoidmist samaväärselt rahastusega
- Tehnoloogiast sündinud suurt tootlikkuse hüpet
- Toimivat lahendust tööjõuprobleemile

Eesti tervishoiu rahastamise valikud

Mil määral oleme nõus maksma solidaarsuse eest?

Uued tervisemaksud / maksubaasi laiendamine

- Toob tervishoidu püsivalt raha juurde, suurendab solidaarsust
- Lähtekoht üldisele ravikindlustusele
- Tõstab maksukoormust
- Ei muuda süsteemi efektiivsemaks, vajab kulukontrolli

Erakindlustuse soodustamine

- Toob tervishoiusüsteemi lisavahendeid, lisab valikut ja kättesaadavust neile, kes selle eest maksavad
- Maksukoormuse tõus läbi kindlustusandjate
- Suurendab ebavõrdsust tervishoius ja halduskulusid
- Soodustab tervishoiutöötajate liikumist erasektorisse

Panustamine tehisarule ja digilahendustele

- Tõenäoliselt säästab tööjõudu, lühendab ooteaegu ja toetab ennetust
- Võimalik on kümnetesse miljonitesse eurodesse ulatuv pikaajaline võit, kuid see nõuab suuri investeeringuid ja kasu ilmneb viitajaga.
- Ei lahenda rahastamises lühiajalist defitsiiti
- Vajalik on maandada riskid andmekaitsele

Väärtuspõhise tervishoiu mudelid

- Seob rahastuse tervisetulemitega, soodustab koostööd ja vähendab tarbetuid protseduure
- Süsteemne muutus, mida on keerukas rakendada. Nõuab kvaliteetseid ja ühildatavaid andmeid, järjepidevaid mõõdikuid ja IT-taristut
- Ei lahenda rahastamises defitsiiti

Raporti „Tervishoiu jätkusuutlikkus.
Stsenaariumid aastani 2035“ leiab
www.arenguseire.ee

Kaupo Koppel
kaupo.koppel@riigikogu.ee

ARENGUSEIRE
KESKUS

RAPORT 2025

Tervishoiu jätkusuutlikkus

Stsenaariumid aastani 2035

ARENGUSEIRE
KESKUS

Riigikogu juures tegutsev sõltumatu mõttekoda